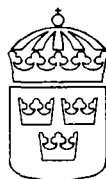

Finansutskottets yttrande

1991/92:FiU6y

Riktlinjer för överföringen av verksamheten vid domänverket till aktiebolagsform

1991/92
FiU6y

Till näringsutskottet

Näringsutskottet har den 9 april 1992 berett finansutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1991/92:134 om riktlinjer för överföringen av verksamheten vid domänverket till aktiebolagsform jämte motioner.

Den fråga som rör finansutskottets beredningsområde och som aktualiseras genom förslag i propositionen är enligt utskottets mening avsnittet om kronoholmarna (s. 40–42). I anslutning härtill yttrar sig finansutskottet också över motion 1991/92:N38 av Hugo Hegeland och Inger René (m).

Allmän bakgrund

Vid Sveriges kuster, framför allt i Göteborgs och Bohus län och Norrbottens län, finns en mängd holmar och skär som tillhör staten. Dessa s.k. kronoholmar uppgår till flera hundra. Som framhålls i propositionen är ett stort antal av dessa oregistrerade, dvs. de är inte åsatta fastighetsbeteckningar. I syfte att åstadkomma en systematisk fastighetsregistrering, vilket för närvarande endast genomförts för Norrbottens läns kust, pågår eller kommer inom kort att påbörjas förrättningar enligt lagen (1971:1037) om äganderättsutredning och legalisering för övriga kustavsnitt.

Det övervägande antalet kronoholmar är obebyggda. Till största delen utgörs dessa av inproduktiv mark som i många fall är av stort intresse för naturvärden. I propositionen föreslås att kronoholmarna även fortsättningsvis bör kvarstå i statligt ägande.

Från denna regel görs i propositionen undantag för Kåringön, Gullholmen och Brämön med Kalven. På dessa holmar har domänverket gjort och planerar omfattande investeringar. På Kåringön pågår upplåtelse av mark med tomträtt till husägarna. I propositionen föreslås att här nämnda kronoholmar överförs till det nya bolaget.

Som utskottet ser det är förslaget i proposition 134 att kronoholmarna med vissa undantag även fortsättningsvis skall ägas av staten inte i överensstämmelse med riksdagens beslut hösten 1991 (1991/92:FiU1, rskr. 11) om bestämmelser vid försäljning av kronoholmar.

Utskottet förutsatte i sitt betänkande att den till enskilda husägare redan påbörjade överlåtelsen av kronoholmsmarken skulle fortsätta, där inte specifikt starka statliga bevarandebestämmelser omöjliggör detta. Den hittills gällande principen — att egendomen inte bör säljas och att det ankommer på köparen att visa att inga bevarandebestämmelser berörs negativt (jfr FiU 1985/86:32 s. 5) — borde enligt utskottets mening inte längre gälla. Det borde sålunda ankomma på den berörda myndigheten att som säljare påvisa bevarandebestämmelser som motiverar fortsatt statligt ägande. Detta blev också riksdagens beslut.

Mot denna bakgrund bör enligt utskottets mening riksdagen inte fatta ett generellt beslut att kronoholmarna med i propositionen angivna undantag skall förbli i statlig ägo.

Att holmarna Kåringön, Gullholmen och Brämön med Kalven skall överföras till det nya bolaget motiveras i propositionen med att domänverket gjort betydande investeringar där. Utskottet kan emellertid inte finna att tidigare verkställda statliga investeringar skall tillgodogöras det nya bolaget utifrån motiveringen att de genomförts i domänverkets regi. Även om propositionen är något oklar vad gäller förslagen till framtida disposition av kronoholmarna är intentionen uppenbarligen att bolaget endast tillfälligtvis skall äga här namngivna holmar. Avsikten är sålunda att marken skall bjudas ut till försäljning. Utskottet kan emellertid inte se några skäl till eller fördelar med att föra över just Kåringön, Gullholmen och Brämön med Kalven till det nya bolaget. En rimligare lösning är, enligt utskottets mening, att föra över samtliga holmar till byggnadsstyrelsen eller den myndighet som kan bli aktuell efter den kommande ombildningen av byggnadsstyrelsen. Härigenom kan staten ges möjligheter att vid den fortsatta exploateringen välja den upplåtelseform — exempelvis försäljning, tomträtt, arrende — som bedöms som mest fördelaktig för staten och de boende på holmarna.

I *motion N38* av Hugo Hegeland och Inger René (m) avvisas förslaget att överlåta Kåringön, Gullholmen och Brämön med Kalven till det nya bolaget. Vidare begär motionärerna en snabb utredning om vilket som är den lämpligaste formen för överföring av ägandet till de boende på holmarna och att prissättningen därvid blir sådan att möjligheter ges för de permanentboende att bli kvar på dessa öar.

Vad gäller förvaltningen och överlåtelseformen till enskilda hänvisar utskottet till vad utskottet ovan anfört. I motionen hävdas vidare att finansutskottet "icke lämnat några prisanvisningar i sitt beslut". Utskottet vill på denna punkt hänvisa till betänkandet FiU 1985/86:32 (rskr. 263). I detta betänkande uttalade utskottet att de då aktuella arrendeavgifterna borde vara marknadsmässigt anpassade och ge full kostnadstäckning.

På finansutskottets vägnar

Per-Ola Eriksson

I beslutet har deltagit: Per-Ola Eriksson (c), Hans Gustafsson (s), Bengt Wittbom (m), Allan Larsson (s), Lars Leijonborg (fp), Roland Sundgren (s), Per Olof Håkansson (s), Lisbet Calner (s), Stefan Attefall (kds), Bo G Jenevall (nyd), Arne Kjörnsberg (s), Roland Larsson (c), Sonia Karlsson (s), Lennart Hedquist (m) och Christel Anderberg (m).

Från Vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Lars-Ove Hagberg (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.

Avvikande mening

Hans Gustafsson, Allan Larsson, Roland Sundgren, Per Olof Håkansson, Lisbet Calner, Arne Kjörnsberg och Sonia Karlsson (alla s) anser att den del av finansutskottets yttrande som börjar med "Som utskottet" och slutar med "full kostnadstäckning" bort ha följande lydelse:

Riksdagsbeslutet våren 1986 rörande kronoholmarnas förvaltning (FiU 1985/86:32, rskr. 263) innebär inte att det finns något hinder för att ge utrymme för både statlig och privatägd mark på samma holme. I det nämnda betänkandet uttalas emellertid att presumtionen bör vara att kronoholmsmark inte bör säljas. Om en enskild person vill köpa mark åligger det denne att visa att statliga intressen (exempelvis naturvårdsintressen eller kulturhistoriska motiv) inte berörs av en överlåtelse. I praktiken innebär detta att om en enskild person vill förvärva mark på en kronoholme gör domänverket en prövning av bevarandebeståndet. Genom ett remissförfarande till berörda myndigheter (exempelvis fortifikationen, naturvårdsverket, riksantikvarieämbetet, länsstyrelsen) prövas om ett sådant riksintresse föreligger att marken även fortsättningsvis bör vara i statlig ägo. Om inget riksintresse föreligger och om inte vederbörande kommun finner några skäl till att utnyttja sin företrädesrätt kan marken säljas.

Som utskottet ser det bör det förfarande gälla vid eventuell upplåtelse eller försäljning av kronoholmsmark som angavs i utskottets betänkande våren 1986 (jfr även reservationen till utskottets betänkande 1991/92:FiU1 om försäljning av kronoholmarna).

Utskottet kan inte finna något rimligt motiv till varför vissa kronoholmar, enligt förslaget i proposition 134, först skulle föras över till det nya bolaget och därefter säljas till enskilda. Vid ombildningen av domänverket till aktiebolag bör i stället, enligt utskottets uppfattning, all kronoholmsmark överföras till byggnadsstyrelsen.

I *motion N38* av Hugo Hegeland och Inger René (m) avvisas förslaget att överlåta Käringön, Gullholmen och Brämön med Kalven till det nya bolaget. Vidare begär motionärerna en snabb utredning om vilket som är den lämpligaste formen för överföring av ägandet till de boende på holmarna och att prissättningen därvid blir sådan att möjligheter ges för de permanentboende att bli kvar på dessa öar.

Vad gäller förvaltningen och överlåtelseformen till enskilda hänvisar utskottet till vad utskottet ovan anförde. I motionen hävdas vidare att finansutskottet "icke lämnat några prisanvisningar i sitt beslut". Utskottet vill på denna punkt hänvisa till betänkandet FiU 1985/86:32 (rskr. 263). I detta betänkande uttalade utskottet att de då aktuella arrendavgifterna borde vara marknadsmässigt anpassade och ge full kostnadstäckning.

Att kronoholmsmarken bör värderas efter marknadsmässiga grunder hindrar emellertid inte att sådana överlåtelse- eller finansieringsformer bör eftersträvas som möjliggör att de permanentboende kan bo kvar på sina öar.

Meningsyttring av suppleant

Meningsyttring får avges av suppleant från Vänsterpartiet, eftersom partiet inte företräds av ordinarie ledamot i utskottet.

Lars-Ove Hagberg (v) anför:

Jag instämmer i den av de socialdemokratiska ledamöterna avgivna avvikande meningen.